

vall, allò que la gent anomena són les prades: *-læs klózas dæ ballóbræ-*, 1932, XIII, 129,13.

Per les raons indicades m'inclinava a creure que aquí tinguéssim el compost cèltic VERNODUBRUM 'riberal dels verns', que ha donat el nom de bastants llocs francesos (*Vernazobre* etc.); i també del riu *Verdoble* rossellonès, afl. esq. de l'Aglí (*Btr.z.Nfg.* 1973, 285). Amb la dissimilació d'una de les R: en el nom del riu de la segona, i aquí la primera: *Veldobre*; després hi hauria *l*, per influència de *vall*, i assimilació *ll* > *ll*, com en *Valldossera* > *Val-llussera*, *La Baldòria* > *La Batllòria*. El paisatge, tant a la Vall de Camprodon com a Llivia, ens hi endega indiscutiblement. Paratges pràcticoles pertot, claferts de verns.

Quant al (2), les dades documentals que l'amic Mn. Julià Pascual extreu de l'arxiu municipal de Camprodon, me n'han fet dubtar. En un plet entre dos homes de Setcases que es disputen el cortical del Saüquer, situat dins *Vall-llobre*, a. 1600, es repeteix 6 vegades *Vall-llobraga*, i altres *Vall-llobega*; també hi ha en altres docs. de la disputa, el mateix, a. 1626 i 1656, i en la resolució judicial, que no recaigué fins a 1726. Cert que després hi ha la forma de la llengua viva, el 1803: *Vatllobre* i dos cops *Valllobre*, i anàlogament en un doc. de 1782 sobre els xais gallorsans que hi peixen.

Per mantenir aquí l'etim. VERNODUBRUM calia admetre que s'hi havia imbricat VALLE-LUBRICA, per una pseudo-etimologia curialesca. Com he notat, els testimonis de la variant en *-ga*, són tots d'un mateix litigi judicial; i *lubricus* és un mot llatí tan conegut! Però és versemblant admetre que totes dues variants tinguin algun fonament en la llengua real.

Hi ha una solució que ho permet sense renunciar a l'origen pre-romà. Com vaig demostrar en *Top. Hesp.* (II, 275 i 78, n. 1) els nombrosos NLL gall.-portuguesos en *-obre*, *-abre* i altres probables celtismes catalans i occitans en *-abre* (*Talabre* etc.) vénen d'una variant *-BRIX* del cèltic *-BRIGA*; reduïda a *-BRIS*. Per ex. *TALABRIX*, *-ABRIS*, d'on *Talabre*, prop del Cap de Creus.

V. art. *Talabre* (*infra*). Doncs és versemblant que a la base de *Vall-llobre* vagin coexistir VALÓBRIX i VALÓBRIGA, d'on el *Vall-llóbraga* dels docs. del S. XVII; i de VALÓBRIS 'el pujol de les closes o de bordes', (celt. VALO- 'compartiment'), vindrà el predominant *Vall-llobre*, ja documentat el 1782 i 1803; i segurament sempre més viu que l'altre, puix que de l'altre no en queda rastre viu.

II. Així enllacem amb el problema de VALL-LLOBRÈGA, poble a l'extrem Sud del Baix Empordà, 6 k. al N. de Palamós i 13 al NE. de St. Feliu de Guíxols.

PRON. *ballubrèga*, a Palafrugell, Casac. 1920: *ballubrèga*, a Calonge, 1931 («heu sentit a dir *Vall-llóbraga*») «No, potser algun foraster...», LL, 29, 199).

Els meus cosins Enric i Lluís Garcia Vigneaux, giro-nins, però freqüentadors de St. Feliu, Palafrugell etc., m'asseguraven, 1933: «tothom diu *ballubrèga*». Sovint conversant amb Josep Pla, els anys 1954, 1958, 1961 i ss., refermava sempre que mai no s'ha dit altrament que *ballubrèga*: ell era del te. de Llofriu, limítrof amb el de Vall-llobrega, i hi visqué la major part de la vida.

MENCIONS ANT. 968: «--- Vallis lubrica de Romaniano --- in valle Araze et in Colonico» [Romanyà, Vall d'Aro, Calonge] (*MarcaH.* col. 891; *Cat.Car* II; Alsius, Grahit); 1116: «pineta in *Vall-lubrica*» (Alsius, *Nom.* 229); 1163: en una butlla d'Alexandre III: «--- Lofrit --- Olivis --- de Vila Romani, de *Valle Lubrica*, de Torrodella, de Palatio Frugelli» (*MarcaH.* § 44, col. 1337); *Esp.Sagr.* XLV, § 42: Grahit; Alsius); 1275, reg.: St. Mateu de *Vall-llobrega* i Sta. Eugènia (de Vila-romans) (*BABL*, IV, 512).

En català. 1319; St. Mateu de *Vall-llobrega* (*BABL* IV, 477); 1359: *Vallobrega* (*CoDoACA* XII, 103); 1362: «par. Ste. Eugenie *Villa romano* et par. Sti. Mathei de *Valle lubrica* (*Llibre Verd.* Alsius, 236); 1379: P. de *Vall-lubrica* (Alsius, p. 229); i alguna altra de tardana, en Monsalv. XVII, 234.

Encara que hi hagi *Valle lubrica* o lleus variants en gran part de les mencions antigues (si bé *Vallobrega* en totes les catalanes, ja des del S. XIII) —cosa que invita a identificar l'etim. d'aquest nom amb els *Cumba Lubrica* i *Valle Lubrica* de la primera part d'aquest article, descendents clars del ll. LÛBRICUS 'relliscós'— aquí s'hi oposa rotundament la forma moderna amb la seva invariable, universal accentuació *-obrèga* (sens dubte ja en les mencions des del S. XIII). En català, es manté ferma l'accentuació dels proparoxítons fins en la pron. més vulgar i dialectal, i fins avui en tot el domini català; si n'exceptuem que el contagi recent de l'occità s'ha produït en gran part del Rosselló, però en lloc més: ni en els parlars més nòrdics de l'Empordà o de l'Alt Vallespir. Una excepció?

És increïble: seria un cas absolutament isolat, prodigiós, inexplicable. S'imposa creure, que en aquelles mencions antigues (degudes a clergues erudits, p. ex. emanant de la cúria papal), tenim una pseudo-etimologia curialesca (de gent que sabia més llatí que català), sense base en la llengua real. Ha de ser un nom pre-romà, parònim fortuït d'aquells noms estudiats al començament d'aquest article. Així vaig publicar-ho ja en *E.T.C.* I, 82 i 228; *DECat.* v, 234a 3-25, i n. 1, *DCEC* i *DECH* III, 679 ss. I vàrem comentar-ho sovint amb En Pla, que ho trobava plausible i no m'hi féu mai cap objecció.¹

Importants parònims no catalans ens guien cap a una etimologia raonable, segurament cèltica. En primer lloc: la important població provençal *Va-*